

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»
(назва її програми)

на тему: «Інвестиційна діяльність комерційних банків на ринку цінних
паперів»
(назва теми)

Виконавець:

студент бзф8 ЦЗВФН
Полоз Катерина Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис)

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Іоргачова Марія Іванівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми роботи полягає в тому, що в умовах сучасної ринкової економіки без здійснення банками інвестиційної діяльності є неможливим якісне та коректне проведення активних операцій. Банк, якщо в нього є вільні грошові ресурси, зобов'язаний не тільки забезпечувати їх збереженість, але й отримувати прибуток. Інвестиційна діяльність направлена, в першу чергу, на досягнення ефективного результату прибутковості банку. Інвестиційна діяльність банків проявляється в участі у формуванні або кредитуванні інноваційно-інвестиційних проєктів, формуванні інвестиційного портфелю банку, інвестиціях у розвиток власного бізнесу та розвиток інших галузей і підприємств. Для кожного з сучасних банків найголовнішою задачею є формування відповідних ресурсів та їх розподіл з метою отримання найбільшого прибутку.

Важливим завданням для кожного банку є вибір пріоритетного напрямку діяльності з метою досягнення поточних цілей. Попри існування позитивної тенденції активізації банківського інвестування, на сьогодні існує ряд проблем, які потребують негайного вирішення, задля покращення діяльності банків та розвитку банківської системи в цілому.

Мета дослідження полягає в тому, щоб на основі опрацювання теоретичного матеріалу щодо інвестиційної діяльності банків, розробити та надати пропозиції щодо удосконалення їх інвестиційної діяльності.

Завдання дослідження:

- дослідити теоретичні поняття інвестиційної діяльності банків;
- визначити основні види банківських інвестицій та структуру інвестиційного портфелю банку;
- дослідити інвестиційну політику банку;
- провести оцінку фінансового результату банків в Україні та проаналізувати вплив інвестиційної діяльності на даний показник;

- здійснити аналіз інвестиційної діяльності банків на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»;

- виявити та проаналізувати проблеми інвестиційної діяльності банків в Україні на ринку цінних паперів;

- здійснити аналіз міжнародного досвіду банківської інвестиційної діяльності з метою його впровадження;

- розробити рекомендації щодо підвищення ефективності інвестиційної політики банку;

- сформулювати рекомендації щодо покращення інвестиційної діяльності АТ КБ «ПриватБанк».

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні засади інвестиційної діяльності банку.

Методи дослідження. Основними методами дослідження в роботі покладено метод системного підходу, з метою дослідження сутності інвестиційної діяльності банків. Оцінка та аналіз інвестиційної діяльності банків та формулювання рекомендацій щодо її покращення здійснювалися за допомогою аналітичного методу. Для аналізу зарубіжного досвіду інвестиційної діяльності банків був використаний метод наукового узагальнення. Для порівняння банківської інвестиційної діяльності в різних країнах був використаний метод порівняльного аналізу. Був використаний табличний, графічний методи для наочності отриманих результатів аналізу.

Інформаційна база дослідження: нормативно - правова база України, а також роботи вітчизняних і зарубіжних дослідників в даній сфері, котрі розкривають проблеми управління інвестиціями, а також матеріали наукових конференцій, дані інтернету. Фінансові звітності вітчизняних комерційних банків та фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел

(63 найменувань) та 5-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 82 сторінок. Основний зміст викладено на 70 сторінках. Робота містить 10 таблиць, 13 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 тези: «Інвестиційна діяльність АТ КБ «ПриватБанк» ІV Міжнародної наукової конференції «Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досліджень» Тернопіль. 2022.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи інвестиційної діяльності банку»* розглянуто поняття інвестиційної діяльності та інвестиційного портфеля, функції інвестиційного портфеля. Наведена інвестиційна політика банку. Розглянута класифікація та структура інвестиційного портфеля. Вказано як формується портфель цінних паперів.

У другому розділі *«Аналіз інвестиційної діяльності банків в Україні»* проаналізовано загальні фінансові показники банків України, дана характеристика вкладень банків України (в тому числі АТ КБ «ПриватБанк») в інвестиційні цінні папери. Проаналізовано формування інвестиційного портфеля АТ КБ «ПриватБанк». Оцінена якість інвестиційного портфеля АТ КБ «ПриватБанк».

У третьому розділі *«Напрями удосконалення інвестиційної діяльності комерційних банків»* розглянуто міжнародний досвід інвестиційної діяльності на прикладі Франції, запропоновано рекомендації щодо підвищення інвестиційної політики банку та рекомендації щодо покращення інвестиційної діяльності АТ КБ «ПриватБанк».

ВИСНОВКИ

Інвестиційна діяльність відіграє важливу роль для банку та економіки країни в цілому. Поняття банківських інвестицій визначається як вкладення коштів комерційних банків у рухоме та нерухоме майно, інтелектуальні цінності та цінні папери з метою одержання прибутку або (та) отримання певної іншої вигоди. Тобто, для забезпечення ефективного функціонування та збільшення доходів банкам необхідно здійснювати інвестиційну діяльність. Об'єктами інвестиційної діяльності комерційного банку є звичайні та привілейовані акції, облигації, державний борг, ваучери, векселі та інші.

Проаналізувавши наукову економічну літературу було визначено, що на сьогодні існують різноманітні види банківських інвестицій. Основний поділ банківських інвестицій відбувається залежно від об'єкта інвестування, характеру участі в інвестиційній діяльності, періоду інвестування, джерел фінансування тощо.

Банківська інвестиційна діяльність здійснюється за допомогою обраної банком інвестиційної політики, яка, насамперед, залежить від його фінансового стану, ліквідності та інших фінансових показників. Саме інвестиційна політика банку допомагає у виборі найефективніших фінансових інструментів та впливає на рівень інвестиційної активності та формування інвестиційного портфеля банку.

Згідно з тлумаченням дослідників, під інвестиційною політикою розуміють систему заходів, спрямованих на встановлення структури і масштабів інвестицій. Типи цієї політики поділяються на: консервативні, помірно-агресивні, агресивні та нераціональні. Взагалі, інвестиційна політика являю собою базис для ефективної трудової діяльності працівників банківських установ.

Інвестиційний портфель являє собою цілеспрямовано сформовану сукупність фінансових інструментів, котрі призначені для здійснення

фінансового інвестування. Він має стати інструментом поліпшення умов інвестування. До складу портфеля можуть входити цінні папери одного типу, або різні фінансові інструменти, які і будуть формувати його структуру. Важливим є взаємозв'язок між типом портфеля цінних паперів і метою його формування. Наприклад, портфель доходу формується з метою отримання доходу за рахунок дивідендів і відсотків, а портфель зростання - забезпечує приріст капіталу на основі підвищення курсу цінних паперів. Більшість портфелів цінних паперів є спеціалізованими, але, нажаль, в Україні спеціалізація портфелів цінних паперів чітко не виражена, тому що недостатньо розвинутий фондовий ринок.

Проаналізувавши аналіз впливу інвестиційної діяльності банку на його фінансовий результат, було з'ясовано, що фінансовий результат банку напряду залежить від його доходів, які в свою чергу залежать від обсягу наданих кредитів, інвестицій банку, структури його активів та розміру відсоткової ставки. Враховуючи динаміку розвитку банківської системи в Україні, варто зауважити, що за останні 5 років спостерігається позитивна тенденція до зростання прибутковості банків. Окрім, цього було визначено, що прибутковість та ефективність функціонування банків залежить від внутрішніх та зовнішніх факторів.

Наступним етапом дослідження був аналіз інвестиційної діяльності банків в Україні. Для оцінки банківської інвестиційної діяльності було обрано український комерційний банк «ПриватБанк», який є одним з провідних учасників на ринку цінних паперів та є одним з трьох системно важливих банків в Україні. Після проведення аналізу інвестиційної діяльності обраного банку, було з'ясовано, що банк зацікавлений у збільшенні обсягів інвестиційної діяльності, оскільки протягом останніх років відбувається зростання вартості інвестиційного портфеля банку. Більшу частину активів АТ КБ «ПриватБанк» займають інвестиційні цінні папери, вони складають 58% від усіх активів, які представлені такими активами, як: грошові кошти та їх еквіваленти, кредити та аванси клієнтам,

заборгованість банків, інвестиційна нерухомість, поточні податкові активи та інші активи. Ринкова вартість інвестиційного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» на кінець 2021 року складає 129074 млн. грн., це перевищує дані за 2020 рік. Найбільша питома вага інвестиційного портфелю банку припадає на цінні папери в портфелі банку на продаж – 97,28% станом на кінець 2021 року. Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії займають мізерну частину у структурі інвестиційного портфелю АТ КБ «Приватбанк». За аналізований період з 2017 по 2021 роки частка інвестицій в асоційовані та дочірні компанії у інвестиційному портфелі банку не перевищувала 1%. Інвестиційна нерухомість в період з 2017 по 2020 роки має позитивну тенденцію. Найбільша питома вага інвестиційної нерухомості в інвестиційному портфелі АТ КБ «ПриватБанк» спостерігалась у 2020 році - 4,76% , а вже в 2021 знизилась до 1,41 %. Отже, портфель цінних паперів банку, станом на кінець 2021 року представлений цінними паперами у портфелі на продаж – 97,28 %, цінними паперами у портфелі до погашення – 1,29 %, інвестиціями в асоційовані та дочірні компанії – 0,02 % та інвестиційною нерухомістю – 1,41 %.

Таким чином, можна зробити висновок, що АТ КБ «ПриватБанк» проводить досить активну інвестиційну політику. Інвестиційна політика банку є дуже консервативною, так як переважають державні цінні папери. Така ситуація сприяє значному зменшенню ризиків від інвестиційної діяльності.

Розглянувши банківську інвестиційну діяльність Франції, був зроблен висновок, що в міжнародній інвестиційній діяльності спостерігається така ж тенденція до спаду у вкладеннях в інвестиційну нерухомість. Зниження частки ОВДП у портфелі цінних паперів банків є позитивним явищем, оскільки інвестуючи в ОВДП банки втрачають прибуток та кредитують економіку. Іноземні банки займають більш агресивну позицію в інвестиційній діяльності завдяки кращому досвіду в цьому сегменті, бізнес-стратегіям та через існування перспектив розвитку бізнесу в країні.

На сьогоднішній день, інвестиційна діяльність банку характеризується наявністю ряду важливих проблем, які перешкоджають покращенню здійснення його інвестиційної діяльності. Це такі проблеми як: низький рівень капіталовкладень вітчизняних банків, низький рівень довіри до банків та нестабільна ситуація в країні, тощо. Протягом останніх років спостерігається тенденція до зменшення кількості банків в Україні. На 2022 рік в країні функціонує 71 комерційний банк. Вищеперераховані проблеми є показовими майже для всіх банків України, які провадять свою інвестиційну діяльність. АТ КБ «ПриватБанк» для підвищення рівня ефективності здійснення інвестиційної діяльності, насамперед, необхідно проводити заходи з метою уникнення інвестиційних ризиків, які пов'язані з вищеперерахованими проблемами.

Це такі заходи як:

- перегляд структури портфеля цінних паперів. Це сприятиме зростанню дохідності інвестиційної діяльності та диверсифікації портфелю;
- зосередити увагу на інвестуванні у облігації внутрішньої державної позики, оскільки вони є найнадійнішими фінансовими інструментами для банку;
- залучення фізичних осіб в інвестиційну діяльність банку;
- надання консультаційних послуг, пов'язаних з інвестуванням;
- покращення системи заходів, спрямованих на ефективне здійснення інвестиційної діяльності. Тобто, залучення внутрішнього аудиту для визначення ефективності контролю інвестиційної діяльності.

Усі заходи, що представлені вище, повинні допомогти АТ КБ «ПриватБанк» у виявленні та усуненні ризиків, пов'язаних з інвестиційною банківською діяльністю.

АНОТАЦІЯ

Полоз Катерина Сергіївна,
«Інвестиційна діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«072 Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою
Фінансовий та страховий менеджмент.
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2022 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – інвестиційна діяльність комерційних банків.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти інвестиційної діяльності банку, інвестиційного портфелю банку, концепція формування інвестиційного портфелю та інвестиційна політика банку.

Проаналізовано фінансовий результат та інвестиційну діяльність банків України, загальну характеристику АТ КБ «ПриватБанк», його інвестиційну діяльність, формування інвестиційного портфелю АТ КБ «ПриватБанк», оцінена якість інвестиційного портфелю АТ КБ «ПриватБанк».

Розглянуто міжнародний досвід інвестиційної діяльності банків, запропоновано рекомендації щодо підвищення ефективності інвестиційної політики банку, пропозиції щодо покращення інвестиційної діяльності АТ КБ «ПриватБанк».

Ключові слова: інвестиційна діяльність, комерційний банк, інвестиційний портфель, інвестиції, цінні папери, інвестиційна політика.

ANNOTATION

Poloz Katerina Sergiyivna,
«Investment activity of commercial banks in the securities market»,
thesis for Master degree in specialty «072 Finance, banking and insurance»
under the program «Financial and insurance management»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2022

Thesis consists of three chapters. Object of study investment activity of commercial banks.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of the investment activities of the bank, the banks investment portfolio, the concept of investment portfolio formation and the investment policy of the bank.

Analyzed the financial result and investment activity of Ukrainian banks, the general characteristics of JSC CB «PrivatBank», the formation of the investment portfolio of JSC CB «PrivatBank», assessed the quality of the investment portfolio of JSC CB «PrivatBank».

Considered the international experience of investment activity of banks, recommendations for improving the efficiency of the bank's investment policy, proposals for improving the formation of the investment portfolio of JSC CB «PrivatBank» are offered.

Keywords: investment activity, commercial bank, investment portfolio, investments, investments, securities, investment policy.